

21.10.2022

271/00.04.02/2022
[Helsingin Satama Oy:n
Länsisataman
laajentamista koskeva
ympäristövaikutusten
arviointiohjelma]**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus**PL 36
00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fiViite
Lausuntopyyntöne 17.10.2022
UUDELY/13199/2022**Lausunto Helsingin Satama Oy:n Länsisataman laajentamista koskevasta
ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta**

Helsingin kaupunginvaltuuston periaatepäätöksen mukaisesti Tallinnan ja Helsingin välinen matkustajaliikenne keskitetään Länsisatamaan, minkä seurauksena nykyisen kaltainen satamatoiminta Länsisatamassa lisääntyy. Kaupunginvaltuuston 3.2.2021 periaatepäätöksen mukaan eteneminen tarkoittaa Helsingin Satamalle kehittämisohjelman käynnistämistä Länsisatamassa tarvittavien investointien toteuttamiseksi. Helsingin Satama Oy:n tavoitteena on kasvattaa Länsisataman kapasiteettia vastaamaan keskittämisen myötä lisääntyvää liikennettä.

Laivaliikenteen lisääntymisen seurauksena myös auto- ja henkilöliikenne satamaan kasvaa. Hankkeen toteuttaminen edellyttää liitännäistoimintona satamatunnelin rakentamista Länsisataman ja Länsiväylän välille sujuvan liikenteen turvaamiseksi.

Hankkeessa arvioitavat vaihtoehdot:

- VE 0 (0-vaihtoehto): Hankkeen toteuttamatta jättäminen. Vaihtoehto ei mahdollista liikenteen keskittymistä koskevan periaatepäätöksen toteuttamista.
- VE A: Satamalaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin läntinen suuaukko sijaitsee Ilmarisen-talon (Porkkalankatu) pohjoispuolella.
- VE C: Satamalaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin rakenteet ulottuvat lännessä Iso-Pässille. Satamatunneli ylittää Helenin öljyluolat. Vaihtoehto edellyttää TUKESin louhintakiellon purkua Helenin öljyluolien alueella. Öljyluolien käyttöön jättäminen edellyttää lisäselvityksiä. Helenin lauhdevesikanaali siirretään.
- VE D: Satamanlaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin rakenteet ulottuvat lännessä Iso-Pässille. Tunneli

21.10.2022

271/00.04.02/2022
[Helsingin Satama Oy:n
Länsisataman
laajentamista koskeva
ympäristövaikutusten
arviointiohjelma]

ylittää Helenin öljyluolat ja ne poistetaan käytöstä. Länsiväylän päässä yhteiskäyttötunnelille on suunniteltava ja toteutettava korvaava reitti. Vaihtoehto edellyttää TUKESin louhintakiellon purkua Helenin öljyluolien alueella. Helenin lauhdevesikanaali siirretään.

Vaihtoehto B on todettu teknisesti toteuttamiskelvottomaksi. Vertailuvuotena liikennetarkasteluissa on vuosi 2040.

Hankkeen suunnittelu on yleissuunnitteluvaiheessa ja alustavan aikataulun mukaan rakentaminen on tarkoitus aloittaa 2025.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin (YVA-laki). Uudenmaan ELY-keskus pyytää lausuntoa 15.11.2022 mennessä.

Materiaali löytyy osoitteesta www.ymparisto.fi/lansisatamaYVA .

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) lausuu kannanottonaan seuraavaa:

Uudella satamatunnelilla mahdollistetaan Länsisataman laajennuksen myötä lisääntyvän satamaliikenteen sujuvuus. Satamatunneli käsittää Länsisataman satama-alueen ja Länsiväylän/Salmisaarenkadun yhdistävän liikennetunnelikokonaisuuden kaukiorakenteineen.

Satamatunnelin kalliotunneleiden pituus vaihtelee eri hankevaihtoehtojen välillä 1 433–2 012 metriä. Tunneliosuudet ovat kaksoistunneleita, jossa kumpikin ajosuunta on omassa tunnelissaan.

HSL keskittyy lausunnossaan satamatunnelin liikenteellisiin vaikutuksiin sekä alueen joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin.

Liikennejärjestelmä

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä vastaa liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta Helsingin seudulle (15 kuntaa) sekä suunnittelee ja järjestää toimialueensa (9 kuntaa) joukkoliikenteen ja edistää sen toimintaedellytyksiä.

Helsingin seudulle laaditaan parhaillaan MAL 2023 -suunnitelmaa, joka on tarkoitus hyväksyä seudun luottamushenkilöelimissä keväällä 2023. Vuoden

21.10.2022

271/00.04.02/2022
[Helsingin Satama Oy:n
Länsisataman
laajentamista koskeva
ympäristövaikutusten
arviointiohjelma]

2023 aikana käynnistyvät myös valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen MAL-sopimuksen 2024–2035 neuvottelut.

MAL 2023 -suunnitelman osana valmistellaan seudulle 12-vuotista investointiohjelmaa, joka on ohjelmoitu nelivuotiskausille. Länsisataman laajentaminen ja satamatunneli eivät ole osa seudullista MAL 2023 -investointiohjelmaa, mutta niiden vaikutuksia seudulliseen liikennejärjestelmään ja maankäyttöön arvioidaan. Pikaraitiotieyhteys välillä Hakaniemi–Länsisatama on investointiohjelmassa mukana oleva suunnittelualueelle ulottuva hanke.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointia koskevassa lainsäädännössä ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välillisiä tai välittömiä vaikutuksia, jotka voivat olla joko myönteisiä tai kielteisiä. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä eikä ratkaista sitä koskevia lupa-asioita, vaan sen tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon perustaksi.

Vaikutusten arviointiohjelmassa on asianmukaisesti kuvattu arvioinnin lähtökohtia, osa-alueita ja menetelmiä. Merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi on arvioitu liikenteeseen ja vesistöön kohdistuvat vaikutukset, joiden lisäksi olennaisiksi on tunnistettu sosiaaliset vaikutukset sekä vaikutukset maankäyttöön.

Liikenteelliset vaikutukset

Hankkeella on seudullisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä vaikutuksia liikenteeseen ja logistiikkaan. HSL pitää tärkeänä, että Länsisataman laajennuksen ja siihen liittyvän satamatunnelin vaikutuksia liikennejärjestelmään, erityisesti Länsiväylän liikenteen toimivuuteen arvioidaan laajasti.

Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä tulee tunnistaa sataman kapasiteetin lisäämisen ja satamatunnelin vaikutukset liikennejärjestelmätasolla. Liikenteellisiä vaikutuksia tulee arvioida kattavasti ja riittävän laajalta alueelta. Arvioinnin yhteydessä tulee tunnistaa liikennejärjestelmän tulevat kehittämistarpeet sekä sataman ympäristön ja satamatunnelin vaikutukset liikennejärjestelmän kehittämismahdollisuuksiin.

21.10.2022

271/00.04.02/2022
[Helsingin Satama Oy:n
Länsisataman
laajentamista koskeva
ympäristövaikutusten
arviointiohjelma]

Liikennemäärät, liikenteen siirtyminen, liikennesuoritteiden muutokset sekä ruuhkautuminen on hyvä arvioida liikennemuodoittain. Myös vaikutukset kulkumuoto-osuuksiin on hyvä tarkastella. Tieliikenteen osalta vaikutukset ovat laajoja ja ulottuvat Länsiväylän lisäksi ainakin Kehä I:lle. Länsiväylän toimivuus tulee varmistaa erityisesti tavara- ja linja-autoliikenteen osalta.

Ruuhkautumista arvioitaessa on tärkeää huomioida häiriöherkkyys ja vaikutukset liikenteen ennustettavuuteen. Häiriönhallinnalle oman haasteensa aiheuttaa satama-alueen koko, joka ei mahdollista raskaan liikenteen odotusalueita ja tunneliratkaisu, jonka turvallisuusvaatimukset ovat tie- ja katuverkon avo-osuuksia huomattavasti tiukemmat. Tavaraliikenteen ruuhkautumiseen ja kuljetusaikojen hajonnan kasvuun on ympäristövaikutusten arvioinnissa tärkeää esittää haittoja lieventäviä keinoja, vaikka niiden toteutumista ei hankkeen sisällä pystyttäisi ratkaisemaan.

HSL on mielellään mukana liikenteellisten vaikutusten arvioinneissa.

Muut vaikutukset

Hankkeen ilmastovaikutuksia tuodaan esiin liikennesuoritteiden muutosten aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen kautta. Liikenteen sähköistyessä myös liikennesuoritteiden ja energiankulutuksen vähentämisen merkitys tulee korostumaan. Päästövaikutusten lisäksi vaikutuksia on oleellista peilata myös muihin liikenteen energia- ja ilmastotavoitteisiin.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on hyvä käsitellä myös hankkeesta aiheutuvia saavutettavuuden muutoksia. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin merkittävyyden kriteerejä ja painotuksia tulee kuvata kattavasti.

Hankkeen riskit on pyritty monipuolisesti tunnistamaan ja arvioimaan. Maankäyttöön, sekä liikennemalliin ja ennusteisiin liittyvät epävarmuudet on tarpeen kuvata osana arviointia.

Joukkoliikenne

Sataman keskittämisstrategian ja laajennusten joukkoliikennetarpeisiin on varauduttu Länsisataman pikaraitiolinjalla RAILI2-suunnitelmassa sekä MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksessa. Pikaraitiolinja Hakaniemestä mahdollistaa matkustajakapasiteettiin arviolta 50 % lisäyksen verrattuna aikaisempiin linjastoratkaisuihin. Kapasiteettitarjontaa on mahdollista nostaa vielä esitetystä suuremmalla pikaraitiolinjan kalustokoolla, mikäli tarvetta ilmenee.

21.10.2022

271/00.04.02/2022
[Helsingin Satama Oy:n
Länsisataman
laajentamista koskeva
ympäristövaikutusten
arviointiohjelma]

Pikaraitiolinjan toimintaedellytykset Jätkäsaarella ovat verrattain hyvät jo nykyisellä ja suunnitellulla raideverkolla. Jätkäsaaren ja keskustan välillä joukkoliikenteen sujuvuuden kannalta potentiaalisesti ongelmallinen pullonkaula sijaitsee Länsilinkissä, jossa laivoista katuverkkoon purkautuva rekkaliikenne risteää suoraan ajavan raitioliikenteen kanssa. Raitioliikenteen etuudet ovat risteyksessä nykytilanteessa verrattain hyvät, mutta laajentuneen Länsiterminaalin rahtioliikenteen määrällinen kasvu yhdessä pikaraitioliikenteen suuremman vuorotarjonnan kanssa todennäköisesti heikentäisivät risteysalueen läpäisykykyä ja siten joukkoliikennepalvelun laatua Jätkäsaaren ja keskustan välillä. Satamatunneli parantaisi Länsilinkin toimivuutta.

Pikaraitiolinjan käyttöönotto edellyttää myös Jätkäsaaren ja ydinkeskustan välisen ratayhteyden parantamista pikaraitioliikenteen laatustandardeja vastaavaksi. Pikaraitiolinjan liikennöinnin aloituksen ajoittuminen Länsiterminaalin laajennuksen ja matkustajakapasiteettitarpeen kasvun kanssa olisi toivottavaa. Yhteyden suunnittelu ja toteutus olisikin syytä koordinoida Jätkäsaaren asukasmäärän kasvun, sataman tarpeiden ja muiden ydinkeskustan raitioliikenteeseen vaikuttavien työmaiden, kuten Asematunnelin kannen peruskorjaus Kaivokadulla, kanssa.

Jätkäsaaren bussiliikenne tulee loppumaan vuoden 2023 syksyllä. HSL:n bussien poikkeusliikennettä sekä kaukoliikenteen busseja varten alueen katuverkko tulee kuitenkin olla busseilla liikennöitävä.

HSL antaa lausunnon Helsingin kaupungille Länsisataman terminaali 1 asemakaavan muutoksesta (kaavanro 12752), jossa HSL käsittelee yksityiskohtaisemmin suunnittelualuetta.

Lisätietoja lausunnosta antavat suunnitteluinsinööri Janne Markkula ja liikennesuunnittelija Ella Törmälä (ympäristövaikutusten arviointiohjelma). Sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@hsl.fi.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Mika Nykänen
Toimitusjohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä 10.11.2022. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa HSL:n kirjaamosta.